

XV. Yüzyılın İkinci Yarısında Ilgın Vilayetinde İktisadi Yapı*

The Financial Structure of Ilgın Country in The Second Half of The XV. Century

Doğan YÖRÜK*

ÖZET

Ilgın, Akşehir, Beyşehir ve çevresi Osmanlıların Karamanoğulları beyliğinden ilhak ettikleri ilk topraklardır. Osmanlılar burada 1465-1466 yılları arasında bir tahrir yaptırarak, bölgenin vergilendirilebilir kalemlerini tespit etmişler ve timar dirliklerini eski Karaman sipahilerinin yerine Osmanlı sipahilerine tevdi etmişlerdir. Bunun yanında bölgedeki vakıflar ve mülklere ilaveten Karamanoğlu İbrahim Bey'in bazı kişilere verdiği vergi muafiyeti, görevlendirme vs. gibi tasarruflarını da aynen kabul etmişlerdir. Bu tür bilgi ve belgeler Karaman tahrir, vakıf ve mülk defterlerinde oldukça sık bir şekilde görülebilmektedir. Yukarıda sözü edilen tahrirde Ilgın, 33 köyün bağlı bulunduğu vilayet statüsünde idari bir birim olarak karşımıza çıkmaktadır. İdari birimin merkezini Ilgın şehir merkezi oluşturmakta, buradaki pazar, boyahane ve cami ise şehir oluşumu açısından dikkat çekmektedir. Bu dönemde tüm Anadolu'da olduğu gibi Ilgın ve çevresinde de ziraî faaliyetler diğer bütün ekonomik faaliyetlerin başında gelmektedir. Üzerinde tarım yapılan arazilerin ekseriyeti tam çift ölçeğindedir. Bu topraklardan elde edilen toplam ürün kişi başına bölündüğünde, ortaya çıkan hububat miktarı Anadolu'nun bazı yerlerine göre yüksek, bazı yerlerine göre de düşük kalmaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER

Osmanlı, Karamanoğulları, Ilgın, Timar, Tarım, Nüfus

* Bu çalışma, aynı adla, 27-29 Eylül 2013 tarihleri arasında düzenlenen II. Ulusal Ilgın Sempozyumu'na sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, dyoruk@selcuk.edu.tr

ABSTRACT

İlgın, Akşehir, Beyşehir and the vicinity were the Karamanoğulları's first annexed areas by the Ottomans. The Ottomans made tahrir in this region between 1465-1466 and determined the region's taxation capacities. The Ottomans gave the timar livelihoods to the Ottoman sipahis instead of the Karaman sipahis. In addition to waqfs and properties which was given by Karamanoğlu İbrahim Bey, tax exemptions, charging etc. were saved by the Ottomans. Information and sources like these are densely seen in Karaman tahrir, waqf and property books.

In the tahrir mentioned above, İlgın appears as a county administration with 33 affiliated villages. The center of this administration was the center of İlgın. The market, the dyehouse and the mosque in this place were important to show the formation of a city. The most important economic activity in İlgın and vicinity was agriculture, also like as the period's general economic activity in Anatolia.

The fields which were cultivated were mostly "çift". The harvested grain which were shared to per head, where sometimes more or smaller than the other places in Anatolia.

•

KEY WORDS

Ottoman, Karamanoğulları, İlgın, Timar, Agriculture, Population.

Giriş

Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in 1464 yılında ölümünün ardından oğulları arasında çıkan taht kavgalarına II. Mehmed de müdahil olmuş, Osmanlı himayesinde Pir Ahmed'i Karaman tahtına oturtmuştur. Pir Ahmed bu yardıma karşılık Akşehir, Beyşehir, Ilgın ve Siklanhisar'ın anahtarlarını Osmanlılara vermiştir (Âşık Paşa-zâde 1333: 168-169; Tursun Beğ 1977: 129). Böylelikle Ilgın ve çevresi Karaman topraklarından Osmanlı egemenliğine geçen ilk topraklar arasında yer almıştır.

Zikredilen topraklarda 1465-1466 yılları arasında bir tahririn (BOA MAD 241) yapıldığı biliniyorsa da, bu tarihten önce de (muhtemelen 1454-1456) yapılmış bir tahrire ait bilgi bulunmakta (BOA MAD 241: 42a; Yörük 2006: 163), fakat bu bilgi farklı kaynaklarla desteklenememektedir. Akşehir ve Ilgın çevresinin, Osmanlı dönemine ait, nüfus ve iktisadi yapısıyla ilgili verilerin yer aldığı en eski tarihli arşiv kaynağı, yukarıda adı geçen 1466 tarihinde düzenlenen muassal-timar defterdir (BOA MAD 241). Baştan ve sondan eksik olan defterin sayfa numaralandırılması sonradan yapılmıştır. Defter zamanla dağılmış olması ki sayfalar arasında kopukluk görülmekte, bu da defterin bir yandan ciltlenmesinde yanlışlıklar yapıldığına, bir yandan da bazı yaprakların kaybolduğuna işaret etmektedir. Ilgın'a bağlı köyler defterin 69b-79b, 86a-90b, 114a, 148a-150b yaprakları arasında yer alması bile en az dört ayrı parçaya dağılmış olduğunu göstermektedir. Benzer şekildeki kopukluk ve eksiklikler Ilgın dışındaki diğer idari bölgelerde de dikkat çekmektedir (Defter hakkında geniş bilgi için bk. Yörük 2006: 164; Aköz 2011: 61-65).

Defter ilhakin hemen akabinde hazırlandığı için Karaman beyliğinden Osmanlı egemenliğine geçiş sürecindeki vaziyetin tespiti ve anlamlandırılması açısından önem taşımaktadır. Bu defterdeki verilerden hareketle, Karaman beyliğindeki uygulamalar ile Osmanlı merkezi yönetiminin inşa ettiği asker, toprak, vergi vs. sistemi arasında bir devamlılık da gözlemlenmektedir. Bu bağlamda çalışma, XV. yüzyılın ikinci yarısında, Karaman beyliğinden Osmanlı egemenliğine geçiş döneminde Ilgın ve çevresindeki iktisadî yapı üzerinde olmaktadır.

Bilindiği gibi bütün devletlerin en önemli geliri vergidir. Verginin sağlıklı bir şekilde tespiti, toplanması ve harcanması beraberinde güçlü bir bürokrasiyi gerektirmektedir. Osmanlı devletinde o bürokrasinin teşekkül ettiği merkez defterhanedir (Geniş bilgi için bk. Afyoncu 1994: 9/100-104). Çalışmaya konu

olan kaynak da bu merkezin mensubu olan memurların ürettiği bir defterdir. Defterde mali merkez olan köylerin yanında vergiye tabi olan köylüler, gelir elde edilen her türlü işletme ve kalemler, meslek erbabı kişiler, tarım toprakları, ziraatı yapılan ürünler ve devlet adına vergi toplayan sipahiler ile vakıf ve mülk sahiplerinin kimlikleri çalışmanın konusunu teşkil etmektedir.

XV. yüzyılda Ilgın vilayeti Beyşehir vilayetine bağlı idari bir merkez olarak şehir merkezi ve 33 köyden oluşmaktadır. Bu dönemde 'vilayet' kelimesi nahiye, kaza, liva ve eyalet terimlerinin karşılığı olarak kullanılmıştır (Gökbilgin 1952: 7-9). 1466 ve 1476 tarihli tahrir ve vakıf defterlerinde bütün idari birimler vilayet başlığı altında verilirken, 1483 tarihli vakıf defterinde ise bu terim "Fihrist-i Evkâf-ı Vilâyet-i Karaman ve Livâ-i Kayseriyye" üst başlığında eyalet anlamında kullanılmıştır (MC. 0-116/1: 1; Coşkun 1996: 2; Erdoğan 2003: 134). 1476'da Ilgın'ın Akşehir'e tabi olduğu "Evkâf-ı Vilâyet-i Akşehir" başlığından sonra "Evkâf-ı Ilgın" adıyla yazılmasından anlaşılmaktadır (TKGM TT 564: 48b-58b; Uzluk 1958: 42-49). Bu dönemde Ilgın'ın idari pozisyonu hakkında herhangi bir bilgi bulunmazken, 1483'de yine Akşehir kazası vakıflarından sonra Ilgın kazası vakıflarına yer verilmiş, ancak iki ünite arasında doğrudan bir bağa işaret edilmemiştir (Coşkun 1996: 153-155; Erdoğan 2004: 131-136). Tahrir ve vakıf defterlerindeki liva, kaza ve nahiye sıralaması dikkate alındığında 1476'dan itibaren Ilgın'ın Akşehir'e bağlı olduğu söylenebilir (Ertürk 2011: 37-39).

A- Şehir

Osmanlı bürokrasisi, içerisinde Cum'a namazının kılınabileceği bir cami ve sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir pazarın kurulduğu yerleşim birimlerini şehir olarak kabul etmiştir (Ergenç 1981: 1265). Bu bağlamda Ilgın'da şehir sakinlerinin ve çevredeki yakın köylülerin faydalandığı haftalık bir pazar kurulduğu anlaşılmaktadır. Şehirlerdeki pazar vergileri daha çok ihtisap adı altında toplanırken, burada doğrudan resm-i pazar adıyla yazılmış ve toplamda 2000 akçelik bir vergi geliri elde edilmiştir. Pek çok yerleşim merkezine göre pazardan elde edilen gelir az gibi görülse de nüfus faktörü dikkate alındığında, bu meblağın hiç de düşük olmadığı anlaşılabacaktır.

Haftalık pazarlar çarşıdan farklı olarak üretici ile tüketici arasındaki aracıları devreden çıkararak ve tüketici lehine faaliyette bulunan kurumlardır. Bu nedenle haftalık pazarların kurulduğu yerleşmeler genellikle diğer yerleşim birimlerinden farklılaşmaktadırlar (Faroqhi 2006: 136-141, 165). Bunun yanında köylerde hatta göçerlerin yaylaklarında (Pamuk 2005: 39) da pazarlar kurulmuş, XVI. yüzyılda Batı ve Orta Anadolu'daki pazarların sayısı önemli ölçüde

artmıştır (Faroqhi 1994: 70). Köylülerin yanında konar-göçerler de pazarlardan oldukça faydalanabilmekteydiler. Köylüler ellerindeki toprak mahsullerini, konar-göçerler de hayvansal ürünlerini satarken, ihtiyaç duydukları malları da buradan temin edebilmekte veya nakdî vergilerini ödeyebilmek için nakit paraya çevirebilmekteydiler.

Şehir ve köylerdeki mescitlerden farklı olarak Cuma namazının kılınabildiği camiler toplumsal açıdan buluşma, etkileşme, haberleşme ve toplanma merkezleri olarak işlev görmüşlerdir. XV ve XVI. yüzyıl kaynaklarında Ilgın Camisi olarak adlandırılan mabedin, 29 Eylül 1423 tarihli vakfiyesinden Karamanoğulları zamanında Turgutoğullarından Pir Hüseyin Bey'in yaptırdığı anlaşılmaktadır. Camide bir hatip, dört hafız, bir müezzin ve bir de kayyim görevlendirilmiş ve kendilerine vakıftan gelir tahsis edilmiştir (Oral 1956: 42-43). Bunun dışında Ilgın ve köylerinde herhangi bir camiye rastlanılmamaktadır.

Modern sosyolojinin kurucusu olarak kabul edilen Max Weber şehirleri siyasi ve iktisadi açıdan iki ayrı kategoride ele almış; iktisadi şehri, sakinlerinin tarımdan çok, ticaret ve alışverişle geçimlerini kazandıkları bir yer olarak tanımlamıştır (Weber 2003: 85-94). Bu bağlamda şehir ile köy arasındaki temel fark zirai üretime dayandırılmıştır. Ilgın şehrinde ticaret ve pazar ilişkileriyle ilgili çeşitli meslek dallarının yanında hâkim ekonomik faaliyetin ziraata dayandığı görülmektedir. Vergi kalemleri arasında pazar vergisinden başka boyahaneler vergilendirilmiş, bunların dışındaki vergiler ise zirai faaliyetlerle ilişkilendirilmiştir.

Boyahaneler dönemin küçük sanayi tesisleri olarak adlandırılmakta, beraberinde iplik, kumaş ve dokuma sektörünü çağrıştırmaktadır (Geniş bilgi için bk. Canatar 1998: 89-104). Boyacılık ve boyahaneler şehirlerin sosyal yaşantısını etkilediğinden, bu faaliyetin yapıldığı yerlerde bulunan mahalle, hamam, mescid gibi birim ve yapılara isim olarak da verilmiştir. Ilgın'da kaç adet boyahane dükkânının varlığı bilinmemekle birlikte, bu faaliyetten alınan 60 akçelik bir vergi sayılarının çok fazla olmadığına işaret etmektedir (BOA MAD 241: 70b).

Ilgın şehrinde boyacılığın dışında demircilik, eskicilik, nalbantlık, terzilik, takyecilik, hallaçlık, sofçuluk, tabbaklık, kilcilik gibi mesleklerin de icra edildiği, şehir sakinlerinin isimlerinin önündeki unvan ve lakaplardan anlaşılmaktadır. Herhangi bir meslekle uğraşan şehirli sayısı 9 iken, 4 kişinin de babası meslek erbabıdır. Zikredilen mesleklerin dışında da şehir sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak iş kollarının olması beklenmekle birlikte, ne yazık ki defterlere kaydedilmediğinden bunların neler olduğu hakkında tahminden öteye gitmek

mümkün değildir. Ancak bazı köylerde cerrah, terzi, hallaç, kürkçü, eskici, demirci, saraç, kuşçu ve cullah sıfatlarıyla yazılan kişilerin varlığı, çeşitli meslek kollarının köylerde de icra edildiğini göstermektedir.

1466'da şehirde vergiye tabi 165 nefer bulunmakta, bunu nefer x 3 formülüyle bireysel nüfusa (Bireysel nüfus hesaplamalarında farklı zaman ve bölgelere göre çeşitli çarpanlar kullanılmaktadır. Bk. M. A. Cook 1972: 85, 90, 98; Öz, 1999: 63; Yörük 2009: 26-29) dönüştürdüğümüzde 495 kişi yapmaktadır. Vergiye tabi nüfusun % 6'sı bekâr erkek çocukları (mücerred), % 94'ü evli hanelerdir (çift, nim çift, bennak, bive). Şehir sakinleri, şehirde olması gereken ticaret ve pazar ilişkileri yerine toprak işçiliğini sürdürmüşler, meslek sahibi kişiler bile toprakla bağlarını koparmamışlar, bu nedenle köylüler gibi raiyyet resmine muhatap kalmışlardır. Buradaki çift ve nim çiftler doğrudan, bennaklar ise dolaylı olarak toprakla ilişkilendirilebilir. Bu doğrultuda, toplam neferin % 38'i tam ve yarım çift miktarı toprağa sahip iken, % 54'lük dilimi oluşturan bennakların ise ya daha az ya da hiç toprağı yoktur.

Tablo I- İlgin Nüfusu

	Nüfus Nef.x3	Nefer	Çift	Nim- Çift	Ben.	Müc.	Muaf	Belirsiz	Bive
Şehir	495	165	43	20	90	10	0	1	1
Köyler	2052	684	306	121	158	87	2	3	7
Toplam	2547	849	349	141	248	97	2	4	8

Şehir etrafında buğday ve arpa gibi hububat ziraatının yanında bağ ve bostan yetiştirilmiş ayrıca arıcılık ve hayvancılık da yapılmıştır. Bütün bunlardan elde edilen gelir ise 15.028 akçedir (krş. Ertürk 2011: 176-177). Şehirdeki iktisadi faaliyetleri ziraat, sanayi ve ticaret – hizmet olmak üzere üç gruba ayırdığımızda, vergi gelirinin 10.338 akçe ile % 68,8'i ziraata, 4630 akçe ile % 30,8'i hizmet-ticaret sektörüne, 60 akçe ile de % 0,4'ü sanayi grubuna aittir. Bu da bize İlgin şehrinin sanayi ve hizmet sektöründen ziyade tarımsal faaliyetlerin öne çıktığı bir merkez olduğunu göstermektedir.

Tablo II- Şehirdeki İktisadi Faaliyetler

Şehir	Sektör	Akçe	Müd
Öşr-i Gendüm	Ziraat	2000	50

Salari-i Gendüm	Ziraat	500	12
Öşr-i Şair	Ziraat	3750	150
Salari-i Şair	Ziraat	937	27,5
Öşr-i Bağ	Ziraat	15	-
Öşr-i Bostan	Ziraat	100	-
Öşr-i Kovan	Ziraat	50	-
Resm-i Çift	Ziraat	1880	-
Resm-i Bennak	Ziraat	656	-
Resm-i Ganem	Ziraat	450	-
Badiheva	Hizmet	2630	-
Resm-i Pazar	Hizmet	2000	-
Resm-i Boyahane	Sanayi	60	-
Toplam	-	15028	-

B-Köyler

İncelenen dönemde Ilgın'a bağlı 33 köyün varlığı tespit edilirken, XVI. yüzyılda köylerin sayısı 37-55 arasında değişmiştir (bk. Ertürk 2011: 271-273). 1466'daki Ebulhan, Karacaviran, Kızılağıl, Şekerlü ve Yakub köyelerine sonraki tahrirlerde rastlanmazken, diğer köylerin bazılarında ise kâtiplerin yazımından kaynaklanan problemlerden dolayı farklı şekillerde okumak mümkündür (krş. Tablo VII; Ertürk 2011: 271-273).

Osmanlı devletinde tarımsal faaliyetler başıboş bırakılmamış, bir yandan ekilen topraklar, diğer yandan da emek daima kontrol altında tutulmuştur. Hububat tarımına hasredilen topraklar çift-çiftlik adı altında birimlere ayrılmış ve tapu bedeli karşılığında köylünün tasarrufuna bırakılmıştır. Bu raiyyet çiftlikleri bir yılda ekonomik bakımdan işlenebilecek en verimli toprak birimi olarak kabul edilmiştir. Bu bakımdan raiyyet çiftlikleri devletin tarım ekonomisinin temel ünitesini oluşturmuştur (İnalçık 1996: 3-8; İnalçık 2000: 187-194). Bu ölçekte toprağı olan reaya 'çift', bunun yarısı kadar toprağı olan da 'nim çift' statüsü altında, çiftler 36 akçe, nim çiftler de 18 akçe üzerinden vergilendirilmişler (İnalçık 1996: 31-54), toplamda 13.207,5 akçelik bir gelir tahsil edilmiştir. Osmanlı bürokrasisi prensipte çiftliğin bölünmesine mali kaygılarla karşı çık-

masına rağmen (İnalçık 2000: 193; Barkan 1943: 254) pratikte buna engel olamadığı tahrir defterlerine yansıyan sayısız örnekten anlaşılmaktadır (BOA TT 43, 63, 455, 415; TKGM TT 104).

Bennaklar ellerindeki toprağa göre ekinli veya caba şeklinde iki kategoriye ayrılmaktadır. Yarım çiftin altındaki toprakları genellikle çeyrek birim veya altındaki toprakları tasarruf eden raiyyete ekinli bennak, hiç toprağı olmayana da caba bennak denilmektedir (İnalçık 1996: 44-46). Ilgın'daki bennaklar ikiye ayrılmak yerine var olan 248 neferin hepsi tek bir 'bennak' statüsü altında kaydedilmişlerdir. Şu halde bunların bir şekilde az da olsa toprak tasarruf ettiklerine hükmedilebilir. Zira kırsal kesimde hane reisi durumundaki kişilerin üzerinde tarım yapacakları toprakları olmadan geçimlerini sağlamaları oldukça zordur. Bu dönemde bennaklar 8 akçe üzerinden vergilendirilmişler, toplamda 1880 akçe vergi alınmıştır.

Mücerred diye adlandırılan erkek çocuklardan vergi alınmazken, kocaları ölmüş fakat elinde toprağı olan dul kadınlar bive adıyla yazılmışlar (İnalçık 1996: 3, 58), fakat bunlar da vergilendirilmemişlerdir (BOA MAD 241: 69b-150b). Bivelerin de aynı çiftler gibi tam çift ölçüğünde toprak tasarruf ettikleri düşünülmektedir.

Raiyyet içerisinde statüsü belirsiz 4 nefer ile avarızdan muaf olan 2 nefer bulunmaktadır. Dini zümrenin önemli unsurlarından imamlar, fakihler ve şeyhler bile bu vergiye muhatap iken avarız vergisinden bağışlanan 2 nefere hangi özelliklerinden dolayı bu muafiyetin verildiği maalesef belli değildir (BOA MAD 241: 75b, 88a). Ayrıca geçiş döneminde avarızın vergi olarak varlığı, bu uygulamanın Karaman beyliğinde de varlığına işaret etmesi bakımından önemlidir.

Ilgın köylerinde buğday, arpa, darı, soğan, keten, kendir, ceviz gibi ürünlerin yanında bağcılık faaliyetleri ile arıcılık ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği öne çıkmaktadır (BOA MAD 241: 60b-62a). Bunun yanında küçük sanayi tesisleri olarak kabul edilen değirmenler de bulunmaktadır.

Kuru tarıma dayalı tarımsal üretimin arpa ve buğday gibi ürünlerin ziraatının yapıldığı asgarî ekilebilir alanları tespit etmek mümkündür. XVI. yüzyıl Karaman eyaleti kanunlarına göre bir çiftin miktarı, verimli yerlerde 60, orta verimli yerlerde 80-90, kıraç yerlerde ise 100-120 dönümdür (Barkan 1997: 3/392; Barkan 1943: 47). Orta verimlilikteki bir çiftlik miktarı arazi üzerinden hareket ettiğimizde, ortalama bir çiftlik miktarı araziye 80 dönüm, nim çift miktarı araziye 40 dönüm olarak kabul etmek mümkündür. Bu doğrultuda en az

34.200 dönümlük bir arazinin hububat tarımına ayrıldığını söyleyebiliriz. Bunun irili ufaklı 20 adet mezrayı içermediğini ve Ilgın ve çevresindeki bütün tarım topraklarını yansıtmadığını da ilave etmemiz gerekir.

Ilgın ve çevresinde tarım topraklarının genellikle tam çift birimlerine ayrıldığı, bunun yanında az da olsa yarım çift toprak ünitelerinin varlığı dikkat çekmektedir. Tam çiftlerin oranı şehirde % 68,2 iken, köylerde % 71,7 toplamda ise % 71,2'dir (bk. Tablo I). Bu durum bir yandan bölgedeki tarım alanlarının genişliğiyle diğer yandan da nüfusla ilişkilendirilebilir. Nüfus artışına bağlı olarak toprak birimlerinin zamanla küçüldüğü veya bölündüğü düşünülebilir. Nitekim XVI. yüzyılda yarım çiftler tam çiftlerin çok çok üzerine çıkacaktır (bk. Ertürk 2011: 277-279).

Tablo III- Ilgın'daki Tarım Toprakları

Birim	Şehir			Köy			Genel Toplam Dönüm
	80 Dönüm	40 Dönüm	Toplam	80 Dönüm	40 Dönüm	Toplam	
Çift	43	-	3440	306		24480	27920
Bive	1	-	80	7		560	640
Nim çift	-	20	800	-	121	4840	5640
Toplam	44	20	4320	313	121	29880	34200

Çiftçiler üzerinde tarım yaptıkları toprakların maliki olmadıklarından bu toprakların sahibi olan devlete, vakıf ve mülk sahiplerine ürettikleri mahsullerinden aynı olarak vergi öderler, buna da öşür denirdi. Bu vergi, mahallî örf ve âdetlere, toprağın verimlilik derecesine ve sulama şartlarına göre, mahsulün yarısı ile onda bir arasında değişmektedir (Barkan 1997: 9/485). Öşürle birlikte alınan bir diğer vergi ise salariyedir (Güçer 1964: 52-54). XVI. yüzyıl Karaman eyaleti kanunnamelerine göre bu bölgede beşte bir oranında öşür, bunun da dörtte biri oranında salariye alınması istenilmiştir (BOA TT 63, 455, 415, 1068; TKGM TT 104; Barkan 1943: 46-47; Akgündüz 1991: 3/319-322; Erdoğan 1993: 504-512). Öşür ve salariye ile birlikte hububattan alınan vergi miktarı % 25'e çıkmıştır.

Öşür miktarından hareketle toplam üretimi bulmaya yönelik bir çabanın içine girdiğimizde öşür gelirleri % 20, salariye hissesi ise % 5 üzerinden hesaplanmıştır. Bölgede ziraati en fazla yapılan ürün şüphesiz buğday ve arpadır. Hububatla ilgili ölçü birimlerinin başında müd ve kile zikredilmektedir. Bir müd her yerde 20 kileye tekabül etmektedir (İnalçık 2000: 445; Taşkın 2005: 90-93). Karaman eyaleti bünyesinde geçerli olan kile, Konya kilesi olduğundan bir Konya kilesi 32.07 kg gelmektedir (Faroqhi 1994: 239; Taşkın 2005: 63-74).

Tablo IV- Hububat Üretimi (Buğday ve Arpa)

Tahrir	Üretim Müd	Üretim Kile	Üretim Kg.	Nefer	Bireysel Nüfus	Nefer Başına Düşen Hububat kg	Kişi Başına Düşen Hububat kg
1466	1806,05	36.121	1.158.400,47	849	2547	1364,4	454,8

Yukarıdaki tablodan da takip edilebileceği üzere, toplam hububat üretimini bireysel nüfusa böldüğümüzde, ortalama nefer başına 1364,4 kg, kişi başına ise 454,8 kg hububat düşmekte, bu miktar hububat Anadolu'nun bazı yerlerine göre yüksek, bazı yerlerine göre de düşük kalmaktadır (Öz 1997: 84-89). 1466'da bir kile buğdayın tahrir kıymeti 2 akçe iken, arpanın tahrir kıymeti 1,25 akçedir. XV-XVI. yüzyıllarda hububat ürünlerinin tahrir kıymeti paranın değer kaybına paralel olarak 7-5 akçeye kadar çıkacaktır (bk. Yörük 2005: 154-155; Yörük 2009: 111).

İlgün'da tarımsal faaliyetlerin yanında hayvancılık ve arıcılık da yapılmıştır. Daha çok konar-göçerlerle ilişkilendirilen hayvancılık yerleşik köylülerin de uğraş alanı içerisine girmiştir. Bu faaliyet resm-i ganem veya adet-i ağnâm gibi adlarla her iki koyundan bir akçe (Özkılınç vd. 1996: 4; Ürekli – Yörük 2002: 348) olmak üzere toplam 7924 baş koyundan 3962 akçe vergi alınmıştır. Hayvancılıkla alakalı iki vergi kalemi daha bulunmaktadır ki bunlar resm-i yayla (Çağatay 1947: 484-487, 509-510) ve resm-i pınardır (?). Her 30 koyun 17 akçe üzerinden vergilendirilerek 510 akçe resm-i yayla, 150 akçede resm-i pınar (?) yazılmıştır (BOA MAD 241: vr.77a).

Arıcılık faaliyeti öşr-i kovan adı altında yazılmış ve her kovan 2 akçe üzerinden vergilendirilmiştir (Akgündüz 1991: 3/322; Erdoğan 1993: 322; Ürekli – Yörük 2002: 348). Buna göre 470 akçe olan kovan öşründen hareketle 940 adet arı kovanının varlığından söz etmek mümkündür.

1-Değirmenler: Zirai ekonominin hâkim olduğu bölgelerdeki en önemli küçük sanayi tesislerinin başında değirmenler gelmektedir. Bunlar çalışma şekillerine göre su, sel, ding ve yel değirmenleri gibi adlarla anılmaktadır (Emecen 1989: 259). XV-XVI. yüzyıllarda Konya - Akşehir havzasında görülen un değirmenleri genellikle su ve sel ile işletilmişlerdir. 1466'da bunlar asiyaş yerine doğrudan değirmen olarak yazılmışlar ve aynı olarak vergilendirilmişlerdir (krş. Arıkan – Martal, 1982-1988: 1-22). 1 müd buğdayın tahrir kıymeti 40, 1 müd arpanın tahrir kıymeti de 25 akçe üzerinden hesaplanmış, yıl boyu çalışanlar 65 akçe, 6 ay çalışanlardan ise 32,5 akçe değirmen vergisi alınmıştır. Ilgın'daki Döğer, Karalar, Mahmudhisar, Saraycık, Ayaz ve Beğdüğün köylerinde 18 bâb değirmen bulunmakta, bunlardan 2'si harap, 2'si 6 ay, 15'i yıl boyu çalışmaktadır. Bölgedeki değirmenlerin neredeyse tamamı, İlice Çayı, Cami Çayı ve Yeşil Göl gibi su kaynakları yakınında bulunan Mahmudhisarı köyünde yoğunlaşmaktadır. Buradaki 11 taşlı değirmenin o dönem için adeta büyük bir fabrika konumunda olduğunu da belirtmemiz gerekir.

Tahrir defterlerinin değirmenlerle ilgili genel yazımında faal durumdaki değirmenler çalıştığı süreye göre vergilendirilirken, harap olanlardan herhangi bir vergi alınmamakta, sadece varlıkları zikredilmektedir. Bu bağlamda Beğdüğün köyündeki değirmenin harap olduğu belirtilirken, Döğer köyündeki harap değirmenin 6 ay çalıştığı ve 32,5 akçe vergiyle muhatap olması oldukça ilginçtir (BOA MAD 241: vr.71b).

Tablo V- Değirmenlerin Buldukları Köyler, Durumu, Sayıları ve Gelirleri

Köy	Bâb	Vaziyeti	Geliri (Akçe)
Karalar	1	12 ay	65
Mahmudhisarı	11	12 ay	715
Saraycık	1	12 ay	130
Ayaz	2	6 ay	65
Döğer	1	Harap 6 ay	32,5
Beğdüğün	1	Harap	0
Böbek	2	12 ay	130
Toplam	19	-	1137,5

C- Ilgın Vilayetindeki Vergi Gelirleri

Ilgın şehir ve köylerinde hâkim ekonomik faaliyet tarımdır. Bunların başında ziraat gelmektedir. Toplam vergi gelirinin % 15,7'si şehirden, % 84,3'ü köylerden elde edilmiştir. Yine verginin % 51,8'si öşür, % 48'2'si de resim kalemlerinden alınmıştır.

Tablo VI- Ilgın'daki Vergi Gelirleri

Vergi Adı	Şehir	Köy	Toplam
	Akçe	Akçe	Akçe
Öşr-i Gendüm	2000	26920	28920
Öşr-i Şair	3750	14661	18411
Öşr-i Darı	-	50	50
Öşr-i Kendir	-	15	15
Öşr-i Keten	-	730	730
Öşr-i Soğan	-	10	10
Öşr-i Koz	-	65	65
Öşr-i Bağ	15	313	328
Öşr-i Bostan	100	315	415
Öşr-i Kovan	50	420	470
Salâri-i Şair	937	3499	4436
Salâri-i Gendüm	500	6545	7045
Resm-i Çift	1880	13207,5	15087,5
Resm-i Bennak	656	1224	1880
Resm-i Ganem	450	3512	3962
Badiheva	2630	6710	9340
Resm-i Yayla	-	510	510
Resm-i Pınarlar (?)	-	150	150
Hâsıl	-	444	444

Resm-i Değirmen	-	1137,5	1137,5
Resm-i Pazar	2000	-	2000
Resm-i Boyahane	60	-	60
Toplam	15028	80438	95466

Ekonomik faaliyetlerden elde edilmesi öngörülen gelirlerin nerelere tahsis edildiğine baktığımızda en büyük dilimi şüphesiz timarlar, akabinde vakıflar, en son da mülkler gelmektedir. Öyle ki timara ayrılan vergi geliri toplam gelirin % 83,2'sini, % 16,5'ini vakıflar, % 0,3'ünü mülkler oluşturmaktadır.

Tablo VII- Şehir ve Köylerin Toplam Vergi Hâsılları

	Köyler	Hâsıl	Timar	Vakıf	Mülk
-	Nefs-i İlgin	15028	15028	-	-
1	K. Abaz	1448	638	810	-
2	K. Adaros	2205	2205	-	-
3	K. Ahuröyüğü	1221	1221	-	-
4	K. Avşar	1479,5	1479,5	-	-
5	K. Ayazlar	2322	2322	-	-
6	K. Bayad	702	702	-	-
7	K. Bendiğin	5677	4702	975	-
8	K. Boduk	4069,5	4069,5	-	-
9	K. Böbek	1929	899	1030	-
10	K. Bulcuk	1302,5	1302,5	-	-
11	K. Çardak	659	279	380	-
12	K. Çimdik	2187	1012	1175	-
13	K. Derzi	2546	1306	1240	-
14	K. Döğer	8183,5	8183,5	-	-
15	K. Ebulhan	572	572	-	-

16	K. Gazi	2126	2126	-	-
17	K. Geley	2517,5	2517,5	-	-
18	K. İnos	1305	600	705	-
19	K. Karacaviran	2261	2261	-	-
20	K. Karalar	821	821	-	-
21	K. Keşirlü	942,5	507,5	435	-
22	K. Kızılağıl	311	311	-	-
23	K. Mahmudhisarı	7484	5550	1934	-
24	K. Ruus	7449,5	4224,5	3885	-
25	K. Sadık	1610	1610	-	-
26	K. Saraycık	2475	1235	1240	-
27	K. Sülibeğ	1234	934	-	300
28	K. Şekerlü	2062,5	2062,5	-	-
29	K. Şeyhnevruz	2332,5	2332,5	-	-
30	K. Yakub	444	444	-	-
31	K. Yekdiğini	1157,5	1157,5	-	-
32	K. Yenice	3556	1636	1920	-
33	K. Yuvayaltuk	2306	2306	-	-
-	M. Kızılca	525	525	-	-
-	M. Kızılca	355	355	-	-
	Toplam	95466	79437	15729	300

Timarları tasarruf eden kişilerin neredeyse tamamı Osmanlı sipahisidir. Eski Karaman sipahileri sistem dışına itilmiş veya devletin farklı coğrafyalarında timarlar verilerek bölgeden uzaklaştırılmıştır. Karaman sipahileri yerine Rumeli ve Anadolu'nun çeşitli yerlerinden gelen sipahiler ile gulam ve devşirme asıllı kullar burada istihdam edilmiştir. Böylelikle bölgedeki Osmanlılaşma süreci hızlandırılmak istenilmiştir. Bey ve Ağa unvanlı eski sipahiler Karaman beyliğini oluşturan aşiretlere mensupturlar. Bunlar içerisinde en dikkat çekenler

şüphesiz meşhur Turgutoğulları ailesi ile 24 Oğuz boyundan biri olan Yapa aşireti ailesi ve Moğol bakiyelerinden Samagar ailesidir. Bu ailelerden sadece Yapa ailesi Osmanlı sisteminde yer bulabilmiş diğerleri ise saf dışı kalmışlardır (bk. Yörük 2006: 163-172). Osmanlıların Karaman topraklarındaki egemenlik sürecine en şiddetli tepkiyi veren Karaman unsurlarının başında Turgutoğullarının gelmesini bu bağlamda değerlendirmek mümkündür (Şikârî 1946: 194-196; Oral 1956: 57-64). Eski Karaman sipahilerinden Pir Hüseyin Bey veled-i Turgud (Adarus köyü) ile İbrahim veled-i Bahşayış'ın (Sadık köyü) (BOA MAD 241: vr.78b-79a) sistem içinde kalmalarını ise ellerindeki toprakları eşkücülü mülk (Geniş bilgi için bk. Barkan 1980: 897-904) şeklinde tasarruf ediyor olmalarına bağlamak gerekir.

Bey unvanlı sipahilerin dışında raiyyet statüsü altında yazılan bey ve paşa lakaplı kişiler de mevcuttur. Ayrıca Alp Gazi, Gönüleri, Kulderviş, Kökez, Didği, Saruhan, Sultanşah, Kutluhan, Ahi, Oğuz, Ağaçeri, Dede, Baba, Şeyh, Fakih gibi sosyal ve dini statü belirten unvanları kullanan kişilerin varlığı dönemin toplumsal yapısının anlaşılması bakımından önemlidir. Bunlar içerisinde bilhassa Saruhan'dan aşiretiyle birlikte Rumeli'ye sürülen meşhur akıncı beylerinden biri olan Paşa Yiğit'in (Barkan 1952: 72-78) isminin bölge sakinleri arasında yaşaması ve yaşatılması ilginçtir. Ali Bey veled-i Paşa Yiğit isimli kişinin bir yandan raiyyet, bir yandan da çiftçilik yapıyor olması Paşa Yiğit Bey'le organik bir bağ kurmamıza engel olmaktadır (BOA MAD 241: vr.76a). Fakat kuruluş devrindeki aşiret yapısından yerleşikliğe geçiş döneminde bey ve paşa gibi pek çok imtiyazlı zümrenin sıradan köylülüğe dönüşüm sürecine de ışık tutmaktadır.

Tablo VIII- Karaman ve Osmanlı Sipahileri

Karaman Sipahileri	Osmanlı Sipahileri	
Adları	Adları	Özellikleri
Turgud Bey	Sinan Bey veled-i Şamlu Ali Bey	Subaşı
Hüseyin Bey veled-i Turgud Bey	Turgudlu Ali veled-i Hacı	Nöker-i Hazret Paşa
Pir Hüseyin Bey veled-i Turgud	Pir Hüseyin Bey veled-i Turgud	Eşkücülü

İbrahim veled-i Bahşayış	İbrahim veled-i Bahşayış	Eşküncülü
Ali Bey veled-i Yapa	İlyas	Bosna
Ali Bey ve Hızır Bey veledân-ı Yapa	Mahmud veled-i Durmuş Fakih	Karahisârî
Ali veled-i Yapa	Mustafa	Kütahya, gulâm-ı mîr
Veledân-ı Yapa	Hızır	Gulâm-ı mîr
Hazar Bey	Hamza	Eflak, gulâm-ı mîr
Hazar Bey ve Pîri Bey	İlyas	Eflak, gulâm-ı mîr
Ahmed Bey	İshak	Gulâm-ı mîr ve nevbetçiyân-ı Meldos
Mustafa Bey	Karagöz	Gulâm-ı mîr ve nevbetçiyân-ı Meldos
Sudun Ağa	Ahmet	Kapucu, gulâm-ı mîr
Mehmed Bey veled-i Samagar	-	-
Sansöz veled-i Samagar	-	-
Mehemmed veled-i Samagar	-	-
Mûsa veled-i Gök Mahmud	-	-

Vakıf gelirleri Selçuklu ve Karamanoğulları zamanında kurulmuş hayır kurumlarına tahsis edilmiştir. Bunlardan İbrahim Bey İmareti, Şeyh Sadreddin Konevi Evi, Mevlânâ Hüdâvendigâr Evi¹ vakıfları ile vergi gelirleri Konya'ya giderken, İlgin Camisi, Didiği (Sultan) oğlu ve Mevlânâ Abdullah vakıfları ile de İlgin içinde kalmıştır. Mevlânâ Ebubekir'in mülkleri ise çok az bir yekun tutmaktadır.

¹ Sadreddin Konevî ve Mevlâna Hüdavendigâr vakıfları için "Ev" ifadesinin kullanılmış olması oldukça ilginçtir. Nitekim XV. yüzyıl gibi erken dönem kayıtlarında Türkçe kelime, terim ve isimler olabildiğince fazla iken XVI. yüzyıldan itibaren bunların yerine Arapça ve Farsça kelimeler ağırlık kazanmaya başlamıştır.

Tablo IX- Vakıf ve Mülkler

	Vakıf ve Mülk Adı	Vakıf Geliri	Mülk Geliri
1	Konya'da İbrahim Bey İmareti Vakfı	4335	-
2	Konya'da Şeyh Sadreddin Evi Vakfı	2925	-
3	Konya'da Mevlana Hüdavendigâr Evi Vakfı	1240	-
4	İlgın Camii Vakfı	2057,5	-
5	Mevlânâ Abdullah Vakfı	3237,5	-
6	Didiği oğlu Genç Arslan	1934	
7	Mevlânâ Ebubekir Mülkü	-	300
	Toplam	15729	300

Sonuç

İlgın şehir merkezi de dâhil olmak üzere bölgedeki hâkim ekonomik faaliyet tarıma dayanmış, bunun yanında çeşitli meslek kolları da yer almıştır. Bölgede tarım yapılan araziler genellikle tam çift denilen birimlerden oluşmakta, bölünmüş topraklar ise bu birimlerin yanında oldukça düşük kalmaktadır. Ürün çeşitliliği bakımından hububata ilaveten bağ, bostan, darı, keten, kendir, ceviz yetiştirilmiş ayrıca arıcılık ve küçükbaş hayvancılık yapılmıştır.

Selçuklu ve Karamanoğulları zamanında şekillenmiş ve kurumsallaşmış yapılar Osmanlılar zamanında da herhangi bir kesintiye uğramadan devam etmiştir. Köylünün üzerinde tarım yaptığı topraklar ile ilişkisi, toprak işçiliğinin organizasyonu, kişi ve kurumların mülkiyet hakları, idari ve mali üniteler, reyadan alınan vergiler vb. gibi hususlarda bir devamlılık görülmektedir.

Vakıf ve mülkleri tasarruf edenlerin mülkiyet hakları korunurken, eski sipahilerin neredeyse tamamı sistem dışına itilmiş, onların yerine gulam ve devşirme kökenli Osmanlı sipahileri bölgede istihdam edilmiştir. ©

KAYNAKLAR

- İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Maliyeden Müdevver Defterler (BOA MAD): 241.
- İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Tapu Tahrir Defterleri (BOA TT): 40, 63, 415, 455.
- Ankara Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi Tahrir Defterleri (TKGM TT): 104, 564, 565.
- İstanbul Atatürk Kütüphanesi Muallim Cevdet Yazmaları (MC): 0-116/1.
- AFYONCU, Erhan (1994). "Defterhâne", *İslâm Ansiklopedisi*, C.9, Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, s.100-104.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet (1991). *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri*, C.3, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yay.
- AKÖZ, Alaattin (2011). "Tarihçi, Belge ve Tarihin Tahrifi: Tahrir Defterleri Üzerinde Bir Değerlendirme", *Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Tarihçilik ve Tarih Yayıncılığı Sempozyumu Bildiriler*, Ankara 18-20 Mart 2010, Edt. Mehmet Öz, Ankara: TTK Yay., 61-65.
- ARIKAN, Zeki – Abdullah Martal (1982-1988). "İzmir'de İlk Buharlı Un Fabrikası", *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, S. 12, İstanbul, 1-22.
- ÂŞİK PAŞA-ZÂDE (1333). *Tevârih-i Âl-i Osmân*, Matbaa-i Amire, İstanbul.
- BARKAN, Ömer Lütfi (1943). *XV ve XVI. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nda Zirai Ekonominin Hukuki ve Mali Esasları Kanunlar*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay.
- BARKAN, Ömer Lütfi (1952). *Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Sürgünler*, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, C. 13, S. 1-4, 56-78
- BARKAN, Ömer Lütfi (1980). *Türkiye'de Toprak Meselesi Toplu Eserler I*, İstanbul: Gözlem Yay., 897-904.
- BARKAN, Ömer Lütfi (1997). "Çiftlik", *İslam Ansiklopedisi*, C. 3, Eskişehir: MEB Yay., 392-397.
- BARKAN, Ömer Lütfi (1997). "Öşür", *İslam Ansiklopedisi*, C. 9, Eskişehir: MEB Yay., 485-488.
- CANATAR, Mehmet (1998). "Osmanlılarda Bitkisel Boya Sanayi ve Boyahaneler Üzerine", *Osmanlı Araştırmaları*, XVIII, İstanbul, 89-104.
- COOK, M. A. (1972). *Population Pressure in Rural Anatolia 1450-1600*, London: Oxford University Press.
- COŞKUN, Fahri (1996). *888/1483 Tarihli Karaman Eyaleti Vakıf Tahrir Defteri (Tanıtım, Tahlil ve Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇAĞATAY, Neşet (1947). "Osmanlı İmparatorluğu'nda Reayadan Alınan Vergi ve Resimler", *DTCFD*, C. 5, S. 5, Ankara, 483-511.
- EMECEN, M. Feridun (1989). *XVI. Asırda Manisa Kazâsı*, Ankara: TTK Yay.
- ERDOĞRU, M. Akif (2003). "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar I", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C.18, S.1, İzmir, 119-160.

- ERDOĞRU, M. Akif (2004). "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar III", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. 19, S. 1, İzmir, 119-154.
- ERDOĞRU, Mehmet Akif (1993). "Karaman Vilayeti Kanunnâmeleri", *OTAM*, C.4, Ankara, 504-512.
- ERGENÇ, Özer (1981). "Osmanlı Şehirlerindeki Yönetim Kurumlarının Niteliği Üzerine Bazı Düşünceler", *VIII. Türk Tarih Kongresi Ankara 11-15 Ekim 1976, Kongreye Sunulan Bildiriler II*, Ankara: TTK Yay., 1265-1274.
- ERTÜRK, Volkan (2011). *XVI. Yüzyılda Akşehir Sancağı*, İstanbul: Akademi Titiz Yay.
- FAROQHİ, Suraiya (1994), *Osmanlı'da Kentler ve Kentliler*, Çev. Neyyir Kalaycıoğlu, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- FAROQHİ, Suraiya (2006). *Osmanlı Şehirleri ve Kırsal Hayatı*, Çev. Emine Sonnur Özcan, Ankara: Doğu Batı Yay.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyib (1952). *XV - XVI. Asırlarda Edirne ve Paşa Livası*, İstanbul: İÜEF Yay.
- GÜÇER, Lütfi (1964). *XVI-XVII. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Hububat Meselesi ve Hububattan Alman Vergiler*, İstanbul: İÜİF Yay.
- İNALCIK, Halil (1996). *"Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*, İstanbul: Eren Yay.
- İNALCIK, Halil (2000). *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, I, Çev. Halil Berktaş, İstanbul: Eren Yay.
- MAX WEBER (2003). *Şehir Modern Kentin Oluşumu*, çev. Musa Ceylan, İstanbul: Bakış Yay.
- ORAL, M. Zeki (1956). "Turgut Oğulları, Eserleri-Vakfiyeleri", *Vakıflar Dergisi*, C.3, Ankara, 31-64.
- ÖZ, Mehmet (1997), "XVI. Yüzyıl Anadolu'sunda Köylülerin Vergi Yükü ve Geçim Durumu Hakkında Bir Araştırma", *Osmanlı Araştırmaları*, C.17, İstanbul, 77-90.
- ÖZ, Mehmet (1999). *XV-XVI. Yüzyıllarda Canik Sancağı*, Ankara: TTK Yay.
- ÖZKILINÇ, Ahmet-vd. (1996). *387 Numaralı Muhasebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rûm Defteri 937/1530*, Ankara: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay.
- PAMUK, Şevket (2005). *Osmanlı-Türkiye İktisadî Tarihi 1500-1914*, İstanbul: İletişim Yay.
- ŞİKÂRÎ (1946). *Karaman Oğulları Tarihi*, Haz. Mesud Koman, Konya: Konya Halkevi Yay.
- TAŞKIN, Ünal (2005). *Osmanlı Devleti'nde Kullanılan Ölçü ve Tartı Birimleri*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- TURŞUN BEĞ (1977). *Târih-i Ebu'l-Feth*, Haz. A. Mertol Tulum, İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yay.
- UZLUK, Feridun Nafiz (1958). *Fatih Devrinde Karaman Eyâleti Vakıfları Fihristi*, Ankara: Vakıflar Umum Müdürlüğü Neşriyatı.
- ÜREKLİ, Bayram- YÖRÜK, Doğan (2002). "Karaman Eyâletine Ait Bir Kanunnâme Sûreti", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 8, Konya, 340-372.
- YÖRÜK, Doğan (2005). *XVI. Yüzyılda Aksaray Sancağı (1500-1584)*, Konya: Tablet Yay.

- YÖRÜK, Doğan (2006). "1466 Tarihli Mufassal Deftere Göre Beyşehir ve Çevresindeki Osmanlı Timar Düzeni Hakkında Bazı Görüşler", *I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Konya, 163-172.
- YÖRÜK, Doğan (2009). *XVI. Yüzyılda Eređli Kazâsı*, Konya: Eređli Belediyesi Yay.